

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים"
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א
בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

ערש"ק פרשת "נצבים-וילך" כד' באלול תשע"א גליון מס' 289

אריה שואג!

אפילו שוורים מרגישים...

"בן אדם מה לך נרדם קום וקרא בתחנונים". במילים מעוררות אלו אנו פותחים את הפיוט הראשון בסליחות. הלב נשבר לרסיסים עת זוכרנו את השנה שעברה עלינו. שנה קשה ומשונה שאין כמותה. כמה חולים, כמה נפטרים נתווספו לרשימה? כמה בעיות פרנסה וחינוך, שלום בית ושלום חוץ היו מנת חלקינו? כמה צדיקים גדולים ועצומים איבדנו השנה? וכבר זעק הנביא: הצדיק אבד ואין איש שם על לב כי מפני הצרה נאבד הצדיק. הצדיקים הלכו לעולמם מפני החטאים והעוונות של הדור, לגונן עלינו מפני הצרות המתרגשות לבוא חס ושלום. תכלה שנה וקללותיה. כל אירועי השנה נכתבו אשתקד בראש השנה. כמה התעוררות אמיתית ותשובה כנה, שיפור מעשים והטבת המידות צריכים להיות מנת חלקינו בימים חשובים אלו, שהרי בעוד מספר לא רב של ימים, שוב כותבים אותנו לשנה שלמה. כל אחד מאיתנו שקשה לו להתעורר ולהשתפר, מספיק רק שיחשוב ויזכר בצרה שקרתה לו או מחלה שפקדה אותו השנה, בעיה שהתעוררה או עוגמת נפש שהיתה אשתקד, כמה היה יכול למנוע זאת אם היה מקבל על עצמו לפני ראש השנה שעבר עוד קבלה קטנה, עוד התחזקות בדבר מסוים שנכשל בו. אבל אין לבכות על חלב שנשפך כמו שאומרים. עלינו להסתכל לבאות. עוד יום הדין - יום ראש השנה לפנינו, והדבר בידינו אם נכתב לשנה טובה ומבורכת, מלאה הצלחות וישועות, גדושה ברפואות ושמחות או חלילה להיפך... אחד הדברים שבאמת יכול לשפר את מצבינו בכלל ובפרט הוא הדבר שכתוב במדרש תנחומא בפרשתנו (ניצבים אות א') וזה לשון המדרש: "אתם ניצבים היום" - מה היום מאיר פעמים ומאפיל פעמים, אף אתם כשאפלה לכם, עתיד להאיר לכם אור עולם, שנאמר: "והיה לך ה' לאור עולם", אימתו? בזמן שתהיו כולכם אגודה אחת, שנאמר: "חיים כולכם היום". בנוהג שבעולם אם נוטל אדם אגודה של קנים, שמא יכול לשוברם בבת אחת, ואילו נוטל אחת אחת, אפילו תינוק משברן, וכן את מוצא שאין ישראל נגאלין עד שיהיו כולם אגודה אחת, שנאמר: "בימים ההמה ובעת ההיא נאום ה' יבואו בני ישראל ובני יהודה יחדיו וגו', כשהן אגודים מקבלים פני כנינה". עד כאן לשון המדרש הנפלא. שלום ואחדות, אהבה ואחווה, זה מה שהקב"ה רוצה מאיתנו. שנגיש אחד את השני ונטה שכם, שנשמח בשמחת השני ובטובתו, ושנצטער מקלקלתו ומכאובו. שנאיר פנים ונושיט יד, שנתאחד ונתגבש תחת הנהגת התורה הקדושה ומצוותיה הנפלאים. והנה לנו סיפור נפלא על כך. הגאון הקדוש רבי אליהו ראטה זצ"ל, סיפר שבלומדו בישיבה בהונגריה, היה הולך כל בוקר ממקום לינתו אצל אחד הבעלי בתים להיכל הישיבה. בדרכו זו היה עובר תמיד ליד שדה של גוי, שבתקופת החרושה היה חורש את השדה מידי יום ביומו. דרכו של אותו גוי ומנהגו היה לחרוש את השדה בשני שוורים. פעם, בחולפו ליד השדה, מצא הרבי את הגוי יושב בידיים משולבות האחת על רעותה ובטל מעבודת החרושה. רבי אליהו שסלד מהמושג של בטלה, לא היה מסוגל לראות אדם היושב ואינו עושה מאומה. הוא ניגש לאותו גוי ושאל אותו מדוע אינו עובד היום כתמול שלשום? הגוי השיב שאחד השוורים שלו חלה. ומדוע אינך עובד עם השור השני? לשם מה הינך מתבטל מן העבודה לגמרי? שאל הרבי בפליאה. תשובתו של הגוי היתה מפתיעה. השור השני בראותו את חברו חולה, איבד את החשק לעבוד לבדו ואי אפשר להקימו מריבצו. משהו כמו התחשבות בצער חברו והשתתפות במצוקתו... אחים ואחיות יקרים, אפילו בעלי חיים שאין להם תורה ומצוות, מרגישים אחד את השני ומשתתפים בצער זולתם, כל שכן וקל וחומר שאנו עם סגולה שיש לנו תורה ומצוות כה נפלאים ומרוממים, המלמדים אותנו אחדות ואהבת הבריות מהם, שצריכים אנו להשתדל ולהתחזק בדבר חשוב זה. כוח האחדות גדול ויכול להטות את כף המאזניים לטובה לנו ולכל ישראל, ויהי רצון שנוכה לשנה טובה וברוכה, שנת ישועה וגאולה.

הצאר ניקולאי - מי שמע את השם הזה, לבטח נודע לו על גודל רישעו ואכזריותו! עד שחכמים הליצו עליו, שעשרה קבין של אכזריות ירדו לעולם - וניקולאי נטל את כולם! על סטיה קלה מחוקיו ופקודותיו, יכל האדם למצוא את עצמו משמש כ"מטרה" לכיתת יורים שלא החטיאה בביצוע הפקודה! בזמנו היה מעשה שאירע באחד מחייליו ששמר בפתח המחנה. אותו שומר ראה באחד הלילות, אדם שיכור המתנועע לאיטו. לאחר שצויה לו לעצור, השיכור המשיך בשלו. לאחר שהוזהר שנית, עדיין היו חושיו מעורפלים ולבסוף צעק השומר: "אני חייל בצבאו של ניקולאי, עצור או שאני יורה!". לאחר שהשיכור לא שהה לאזהרתו, ספג מספר כדורים בגופו... לאחר שהחלים מפציעתו תבע את אותו חייל, אך תביעתו נדחתה לאלתר, שכן טענו כנגדו: מילא היית שיכור ולא שהית לאזהרה הראשונה והשניה, אך בשומעך את השם "ניקולאי" בוודאי שהיית צריך להתעורר ולהתאושש משיכרוך!

אחים יקרים, כבר לימדונו חז"ל שייך קשה - פחד מפניו! אדם ששיכור כלוט, ברגע שיבחין באריה שואג לנגד עיניו, מיד יתפכח מיינו! מעתה - אלינו. יתכן ובמהלך השנה היינו שיכורים ולא מייך, יתכן ונטינו מעט אחר תאוות ליבנו, מי באכילה דשנה ומי בשינה ארוכה ומתוקה, יש בפטפוטי סרק ויש בחדשות השעה... אך כאשר לנגד עינינו - ראש השנה, יום הדין הגדול והנורא בו נפקד מי לשבע ומי חלילה לרעב ולצמא, מי לחיים או חלילה למיתה. מיד עלינו להתעורר "מיינו" ולנצל את הזמן העומד לרשותנו, לקבל קבלות לחיזוק בתורה ובמצוות, ונוכה להכתב ולחתם בתוך שאר עם ישראל, לחיים טובים ארוכים ולשלום!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרבנו	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
19:48	19:12	18:17	ת"א
19:51	19:10	18:00	י"ם
19:48	19:11	18:06	חיפה
19:48	19:11	18:17	כ"ש

הפסרת השבוע:
"שוש אשיש"

מטעמים לשבת

עליו השלום נולד בז' באדר ונפטר בז' באדר, ולמדו זה ממה שכתוב: בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום - היום מלאו ימי ושנותי. ע"ש. ויש לרמוז "היום" נוטריקון: ה'יום מ'לאו י'מי ו'שנותי.
(אור החמה)

"וילך משה וירבר את הדברים האלה אל כל ישראל" (לא,א)
כתב הרב "נטפי המים" זצ"ל: הגע עצמך, משה רבינו בן מאה ועשרים שנה, נושא את העם ארבעים שנה כאשר ישא האומן את היונק. היו דאי כאלו שהיו קרובים אליו יותר, תלמידים מסורים. היו ראשי העם, הזקנים, ראשי השבטים, הדיינים, משרי האלפים ועד שרי העשרות, דרגות דרגות. אבל משה רבינו הלך להיפרד מכל ישראל, עד האחרון שבהם, לא דילג על אחד! כולם חביבים, כבנים יחידים!
(מעין השבוע)

אחד, יוצא העבריין זכאי. והמתכוין לנצל דין זה בשרירות לב, ולעבור עבירה גמורה בלי צד זכות כלל וכלל, כגון לעבוד עבודה זרה בגלוי ובכל החומרה, ובכך להינצל ממיתה, ואינו מבין דבר פשוט, שהדין האמור אינו מקל בעונשו אלא מחמיר בו, שאם היה נידון במיתת בית דין, היתה מיתתו קלה ונוחה מכפרת על עונו, ומביאתו לחיי העולם הבא. אך עתה, "לא יאבה ה' סלוח לו, כי אז יעשן אף ה' וקינאתו באיש ההוא ורצצה בו כל האלה", וחומרתה כאלף מיתות, ואיך יחשוב האדם להתחמק מיד בוראו ומגזר דינו.
(מעין השבוע)

"בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא" (לא,ב)
כתב ב"שיירי מנחה", שבמסכת מגילה (יג:). אמרו שמשה רבינו

"אתם ניצבים" (כט,ט)
כתב מרן החיד"א זצ"ל: "ויטע כרם", תרגומו - "ונציב כרמא". כלומר, "ניצבים" פירושו בארמית: נטועים. "אתם" - אותיות "אמת". וכך אמר להם משה רבינו לישראל: דעו לכם, שאתם נטועים נטיעה של אמת! כמו שנאמר: "ואנכי נטעתיך שורק, כולו זרע אמת", האמונה מושרשת בליבכם, מורשת הר סיני נטועה בכם, בנים אתם לה' אלוקים. לפיכך, במחשבה אחת של תשובה כנה - נטהרים אתם מכל עוונותיכם!
(מעין השבוע)

"ויתברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי, כי בשרירות ליבי אלך" (כט,יז)
רבינו יוסף חיים זצ"ל, בעל ה"בן איש חי", פירש שמדובר בעבריין מתוחכם, היודע את הדין האומר שאם הסנהדרין כולה מחייבת פה

מוזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

הרב הרמן מברלין זצ"ל, היה מספר את העובדה דלהלן: כשישב רבי ישראל זצ"ל בברלין, היו נוהגים כמעט כל אזרחי רוסיה ופולניה שהזדמנו לשם, לבקר אותו, כדי להינות מזיו קלסתר פניו, או לקבל ממנו ברכה, עצה ותושיה. פעם כשנכנס הרב הרמן לחדרו, מצא את רבי ישראל במצב רוח מדוכא מאוד. כששאלוהו לסיבת הדבר, סיפר לו שזה עכשיו ביקרוהו שני יהודים מעירו קובנה, שהוא חוזה להם תוצאות לא מוצלחות. כשהרב הרמן חזר ושאלו אם יש בזה כדי להצטער כל כך, השיב בשלילה, אלא הוסיף שקב זה בא לידי איזו התעוררות כעס. "האם התבטא רבינו לפני האורחים בביטויים שיש בהם משום עלבון?", שאל הרב הרמן. "חלילה!" - ענה רבי ישראל - "אף אחד חוץ ממני לא הרגיש בזה". "ובכן מה הדבר שמדאיב כל כך את ליבך?", המשיך הרב הרמן. תמה רבי ישראל ואמר: "וכי מה אתה שואל, האם אינך יודע שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, וכל מיני גיהנם שולטים בו?". עובדה זו זיה להוכיח, עד כמה ציף וזיכר רבי ישראל את נפשו מכל זיקה והתנוצצות מיתדת הכעס.

עקירת הכעס וההקפדה, כמו כל שאר המידות, עלתה לרבי ישראל זצ"ל בעבודה ממושכת ומאומצת. הוא השתמש בדרכים ובתכסיסים שונים, כמה מסר לתלמידיו, אשר מתוכם יש להשקיף על גדולתו הנפשית ותהליכי השתלמותו. אחד האמצעים המעשיים שלו הוא, שהאדם ישים אל ליבו חובותיו המרובים בעבודת ה', לאלוקים ולבני אדם, לתקן את עצמו ולתקן את העולם כאפשרותו. באשר זוהי תכלית האדם בחיים חיותו. תוך התבוננות והרגשה גדולה כזו, לא יוכל לעלות על דעתו כלל להיפנות למעשים קטנוניים של קפיזות ותרעומיות. שורשה של עצה זו הוא למד בדרכי העולם, כי אם יש לאדם דאגות גדולות בענייני מסחרו לשלם שטרות ולצאת מסיבוכים כספיים שונים, יתכן שישם לב בעת ההיא להידורים חיצוניים פעוטי ערך? כן הדבר הזה.

(הסר כעס מליבך)

כדי שנקבל מושג מהו אותו הכעס היחידי שנכשל בו רבי ישראל **סלנטר זצ"ל**, מן הראוי לפרט המעשה והרקע שהביאו לידי כך. בשנת תר"ח - תר"ט התפשטה מגיפת חולירע בוילנא, והפילה חללים רבים. מיד נרתם רבי ישראל לפעולות הצלה. יסד ועד שנטל עליו את כל תפקידי העזרה. שכר בית חולים מיוחד בן אלף וחמש מאות מיטות. בהשפעתו לא לקחו הרופאים שום שכר לא מעני וגם לא מעשיר. גייס כשישים-שבעים אברכים לומדי תורה שיגישו העזרה. הוא הזהירם כי בשבתות לא ישתמשו בגויים, אלא הם יעשו כל המלאכות בשביל החולה: להחם חמין, לסוכו, לשפשו וכו'. כנפסק בשולחן ערוך אר"ח סימן שכ"ח. והנה באחד מלילי שבת, חלה נכדו של אחד מנכבדי וילנא בשם רבי יוסף חלפן. בהתאם להוראת רבי ישראל, עשו האברכים בשבילו כל המלאכות הנדרשות: בקעו עצים, הבעירו אש וכו' עד שהוציאוהו מכלל סכנה. כעבור כמה ימים, בא רבי יוסף להודות לרבי ישראל ואברכיו על שהצילו את נכדו ממוות. אמר לו רבי ישראל: מה לך להודות לי, ה' רצה ונתרפא החולה. המשיך הזקן: אבקש סליחה, אף כי איני ראוי להגיד, אך ברצוני להעירו, כי האברכים שלו שהם מפאיר עירנו, הם מחללים שבת יותר מן הצורך. רבי ישראל שחש פן יתרשלו האברכים בהצלתם בשבתות, והרי הדבר נוגע לחיי אלפי איש - יצא הפעם מגידרו, הן בקצפו, והן בסיפור שבח עצמו, וגער על הזקן בנזיפה: הדייט שכמותך! האתה תלמדני מה מותר ומה אסור? אני ארגנתי את האברכים, והבטחתני וערבתי להוריהם שהמחלה לא תדבק בהם, ושאחזירם בעזרת ה' בריאים ושלמים. ואומנם אחזירם בע"ה שלימים, התוכל גם אתה לעשות כן?... מיד חלץ רבי יוסף את נעליו, ישב לארץ וביקש מחילה. ואותו כעס בודד זכר רבי ישראל והתמרמר עליו כל ימיו. ומה נענה אנן אבתריה? ולא בכדי אמרו חז"ל "אם ראשונים כמלאכים... אנו כחמורים..."

❖ ❖ ❖

זוידת השבוע

אם רואה אדם יסורין באין עליו, יפשפש במעשיו - היכן מצוינו זאת כפרשתינו? (ב' מקומות).

את התשובות יש לשלוח לכפס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אחד מספריו של מו"ר עט"ר ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

והייתם לי סגולה

סגולה נפלאה להיות בשמחה ולהינצל מדאגה, לחשוב ולהתבונן בכל רגע ורגע שכל הקורות עם האדם הם מהשמים לטובתו כדי לכפר על עוונותיו, שיהיה נקי ושלם וטהור.

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה אה"ר ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הינור הבנים

תשמרו עליהם

אחד מהמשכילים מבני עירו של הילד שלום מרדכי, שנודע לימים כגאון המהרש"ם מבערזאן זצ"ל, החליט להטות את לבבו לדרכי המשכילים. בא הלה בצנעה אל הילד בן השש, ופיתחו ללמוד את חוכמת הדקדוק, בהטעימו שמדובר במקצוע קדוש שאביו לא רוצה ללמדו כי הוא מעדת החסידים. המשכיל אף הסביר לו מאה וחמישים טעמים מדוע חשוב שידע דקדוק ואת הריח שירוויח מכך. באותם ימים נסע אביו של המהרש"ם יחד עימו אל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל. בבואם אל הצדיק, לקח הצדיק את הינוקא שלום מרדכי על ברכיו, והורה לו לגלח את שערות ראשו ושלא יקצוץ מפאותיו, בהוסיפו כי זקינם, רבי שלום, לא קיצץ את פאותיו כל ימי חייו, והדבר סגולה לאריכות ימים. לאחר מכן הניח הצדיק מפרמישלאן את שתי ידיו הקדושות על ראשו של הילד, והתחיל לצעוק בקול גדול: "בני, אל תלך בדרך איתם, מנע רגלך מנתיבתם, כי רגליהם לרע ירצו וימהרו לשפוך דם". כך כפל הצדיק את דבריו שלוש פעמים. כרבע שעה לאחר מכן הורה לו הצדיק שלא ישמע בקולו של אף אחד, רק ילמד מה שאביו יאמר לו, ויראה הצלחה בלימודו, יעלה מעלה מעלה ויהיה ראש על ישראל! אביו שלא ידע דבר מכל הסיפור עם אותו משכיל שביקש להטות את לבב בנו, נרעש ונפחד מהדיבורים הבווערים כלפידי אש, וחקרו היטב עד שסיפר לו המהרש"ם את סיפורו של אותו משכיל. ואומנם גם בזמנינו יש מעין סיפור זה כאשר הילדים נחשפים לשמוע ולראות דברים האסורים, וחובה קדושה על ההורים לשמור מכל משמר ולבדוק בשבע בדיקות מי מדבר עם הילדים, מהיכן הם ניזונים, בחברת מי הם מסתובבים, ממה הם מתלהבים? וכאשר מגלים את הדברים בתחילתם, הרי שקל לעוקרם מהשורש, אך כאשר נשתרשו הדברים ושבתא כיון דעל על, אז זקוקים לרחמי שמים, וה' יעזרנו לשמור ילדינו מכל נזק רוחני וגשמי, לטוב לנו ולהם כל הימים.

שלום בית

הכרת הטוב

בספר "אהבה ורעות" הביא, שניתן לנצל את תחושת הכרת הטוב כאמצעי יקר ערך לשיפור שלום בית. ככל שהאדם מכיר באיכות ובכמות הטובות שבן זוגו עושה למענו, כך ירגיש יותר אהדה אליו והמריבות תתמעטנה. קשה לריב אם מכירים בכל הדברים הנפלאים שמקבלים מאת בן הזוג. אף אם תלונה מסוימת מוצדקת, לעומת רוב הטובה שמקבל מכן זוג, התלונה מאבדת ממשקלה. הבעל צריך להרהר כמה אשתו טורחת לבשל, לנקות ולטפל בילדים. אם היא גם עובדת, היא ממלאה את התפקידים האלו בנוסף להכנסה הכספית עבור המשפחה. עליו לתאר כמה היו חייו עצובים ובודדים בלי אשתו. אם יקדיש מזמנו לשקול דברים אלו, ילמד להעריך את מאמציה וימנע מלהתלונן על כל דבר פעוט. גם האישה צריכה לחשוב על כל מה שהיא מקבלת מבעלה, על אף שהפעם שהוא טועה. חשוב שהאישה תתאר לעצמה כמה נורא היה לולא איש העומד לצידה. אין אדם מושלם, ואישה צריכה לחשוב על תכונותיה החיוביות של בעלה במקום להתרכז באלו השליליות. בשעת מריבה, בני אדם מאבדים פרופורציה. הם עלולים להתוכח על זוטות ולכעוס על השני במשך ימים. טעות איומה היא כאשר מנפחים עניינים פעוטי הערך ושוכחים את מידת קטנותם. לרוב, מריבות מעין אלו הופכות לנושא של כבוד, ושני הצדדים רבים רק כדי להוכיח מי צודק. אדם לא מתחתן על מנת להוכיח לבן זוגו את צדקתו. למטרה זו אפשר גם להשאיר רווק. זה היה זול בהרבה וגורם הרבה פחות צער לאחרים. חשוב לזכור שמטרת הנישואין היא לבנות משפחה, ולהעניק. כאשר אדם מתקוטט עם בן זוגו, הוא עושה הפך כל זה. חשוב ביותר להמנע מלהגיב או להשיב מתוך כעס. ברגע שמבחינים בתחילת מחלוקת, מוכרחים להיות שניים כדי לריב. בן זוגך לא יצליח להתקוטט בלי השתתפותך. תן לבן הזוג להרגע מכעסו ורק אז תתחילו לדבר על נושא המריבה. קודם תנוח לילה. יום חדש מביא מחשבות חדשות לגבי הבעיה. לעולם אין לנסות לנצח. עדיף תמיד להיות המפסיד. היה אמיץ, ואמור לבן זוגך: אתה צודק, סליחה. אם אדם מהרהר בכל הדברים עליהם יש לו להכיר טובה, ומתרכז במטרות האמיתיות של הנישואין, או אז השלום והשלווה יהיו מנת חלקו בביתו.

אמרי שיפר

- הרה"ק רבי לייבלה אייגר אומר: אין לך חכם ומחוכם, כיצר הרע. ואם כן מדוע נקרא כסיל? מפני שיש לו עסק עם כסילים.
 - הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה אומר: ל"יצר הטוב" סחורה טובה שאינה צריכה לשידול הקונים. ליצר הרע סחורה גרועה, לכן צריך הוא שתדלנות.
 - הגאון הקדוש מוילנא אומר: דרך היצר הרע בתחילה מסית האדם ללמוד וגם למלא תאוותו, כי אם יסיתו שלא ללמוד - לא ישמע לו, וכאשר ירגיל עצמו בהנאת הנוף, ממילא לא ילמד.
 - הבעל שם טוב הקדוש אומר: מנהגו של סוחר: בראשונה נותן לקונים לטעום בחינם, ואחר כך משלמים היטב בעד סחורתו. אף מנהגו של היצר כך.
- (פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

כדי לזכות לעתיד לבוא לקום לתחיה, יש ללמוד תורה הרבה, כי בלעדי אור התורה, לא יעמדו לו זכויותיו האחרות של האדם כדי לקום בתחית המתים. **משל** למה הדבר דומה? לסוחר שבא אל בית החרושת לקנות סחורות שונות לחנותו. הניחו לפניו מכל סוגי הסחורות הנמצאות בבית החרושת, והוא בחר מכל אשר היה לפניו לפי צרכיו. משארזו את החבילות, ראה הסוחר והנה אריג אחד שמצא חן בעיניו, הונח מן הצד ולא ארזוהו בין הסחורות. אמר לזבנים: "ולמה אריג זה לא ארזתם לי, הרי גם הוא ברשימת הסחורות?". אמרו לו: "אריג זה הוא יקר המציאות, ואין למצוא דוגמתו בשום מקום בעולם, לכן אנו מוכרים אותו רק במזומנים, ואילו אתה לוקח בהקפה". גם בעת תחית המתים, כשיגיע זמן המיחול שישיני אדמת עפר יקצו, יבוא כל אחד וזכויותיו בידו ויבקש גם הוא לקום לתחיה כדי לזכות באור שבעת הימים שלאחר התחיה. אולם לכולם יאמר, כי רק מי שיש לו אור תורה, הוא יזכה לקום מעפרו לחיי עולם, ואילו זכויות אחרות, אינן מספיקות לתחית המתים. זה שאמרו חז"ל על הפסוק (ישעיה כ"ו): "כי טל אורות טלך" - מי שיש לו בידו אור תורה, אור תורה מחייהו, ומי שאין בידו אור תורה, אין אור תורה מחייהו (כתובות קי"א).

(משלי ה"חפץ חיים")

זרימת הדם בעורקים היא חיותו של גוף האדם, והלמות הדופק מעידה על מצב בריאותו. אם הוא כשורה - האדם בריא, ואם הוא ממנהר יתר על המידה, או איטי יותר מאשר אצל כל אדם - סימן הוא שבריאותו של אדם זה נתרופפה, ויש להחיש את הרופא שיטפל בו. והנה, חולה אחד נחלש מאוד, והבהילו רופאים ובראשם פרופסור נודע כדי לעמוד על מצבו. בדקו ומצאו פגמים שונים באיבריו והחליטו, שיש להכין תחבושות מיוחדות בשביל האיברים הנגועים. תוך כדי בדיקה הרגיש הפרופסור, כי לחץ דמו של החולה ירד פתאום בצורה מבהילה. פנה אל חבריו ותלמידיו, שהשתתפו בהתייעצות, ואמר להם: "רבותי, אין הזמן מתאים כעת להתייעץ, איזו תחבושת יעילה יותר בשביל הזה, כיון שלחץ הדם ירד בצורה כזו, שנשקפת סכנה מיידית לחייו. לפיכך עלינו להזריק לו מיד תרופה להחיש את זרימת הדם, ולא, לא יהא כבר צורך לטפל באיבריו". תורת השם היא הדם הזורם בעורקינו, והיא המחיה אותנו ומעידה על בריאותנו. אם קול התורה נשמע בבתי הכנסיות והמדרשות שלנו, משמע שזרימת הדם בעורקינו הרוחניים היא כשורה. אולם אם נחלש קול התורה, סימן ברור הוא כי מחלתנו אנושה, ושום תרופה אחרת לא תציל את חיינו מלבד זריקה, שתחיש ותגביר את זרימת הדם - זו תורתנו הקדושה. לפיכך, על כל אחד מאיתנו לדעת לשמור כראוי על קול התורה, שישמע בכל מקום ובכל זמן, וכשנתגבר אנו עוד חיילים בלימוד התורה ובקיום מצוותיה, נציל את חיינו ונבטיח בזה את קיומנו.

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ בליל ראש השנה, מתפללים ערבית בכוונה ובהכנעה ובתחנונים, ויהיה בבית הכנסת ביראה ורעד כי כבר הגיע העת להכין כסאות למשפט בשמים ממעל, וראוי לכל אדם להתנהג בימים אלו בחסידות ולהתפלל בכוונה גדולה.
- ✓ יש נוהגים להתפלל בראש השנה ויום כיפור בכריעה ובכפיפת הראש, וצריכים הם לזקוף בסוף הברכות דהיינו קודם שיאמר ברוך אתה ה' וכן בתחילת הברכה, והטעם - שלא להוסיף על תקנת חכמים שלא תיקנו אלא בתחילת אבות ובהודאה ובסופן. וטוב יותר להתפלל באברים זקופים "ובלב כפוף ודמעות".
- ✓ אף על פי שכתבו הפוסקים שבראש השנה וכיפור מותר להתפלל בקול את העמידה, מכל מקום כל ירא לדבר ה' יתפלל בלחש כמו בכל השנה, כי כתוב בזוהר הקדוש, שאם מגביה קולו כל כך עד שחבירו יכול לשמוע תפילתו - אין תפילתו נשמעת למעלה.
- ✓ בתפילה של ראש השנה אומר: "המלך הקדוש" במקום "האל-ל הקדוש", ואם טעה וחתם "האל-ל הקדוש", אם נזכר תוך כדי דיבור (כדי אמירת "שלום עליך רבי") ומיד חתם "המלך הקדוש" - יצא, אבל אם לא נזכר אלא לאחר מכן - חוזר לראש התפילה. ואין חילוק בזה בין תפילת ערבית של ראש השנה לשאר תפילות. ואם ברור לו שהתפלל על הסדר ואמר "ובכן תן פחדך" וכו', רק שמשופק בגמר הברכה אם סיים "המלך הקדוש" - אין צריך לחזור.
- ✓ אם טעה ולא אמר "זכרנו לחיים", "מי כמוך", "וכתוב", "ובספר חיים" - אינו חוזר, ואפילו לא עקר רגליו עדיין אלא שחתם ברוך אתה ה' שבסוף אותה הברכה ו"זכרנו לחיים" כיון שהיא בקשת רחמים אם לא אמרה במקומה - יאמר אותה בשומע תפילה.
- ✓ לאחר התפילה נוהגים לומר כל אחד לחבירו: "לשנה טובה תכתב", ויש אומרים שיאמר תכתב ותחתם, ולנקבה אומרים: "תכתבי ותחתמי".
- ✓ בבואו לביתו יהיה השולחן ערוך ונרות דולקים כמו בשאר ימים טובים, והאישה צריכה להיות זריזה לערוך השולחן ולכסותו במפה יפה לפני שיבוא בעלה מבית הכנסת, כדי שבבואו ימצא את השולחן ערוך והוא לסימן טוב, אך אם נדמן שבא ולא ראה את השולחן ערוך - לא יתקוטט עם אשתו ולא יכעס כי הכעס הוא סימן רע ביותר, ובפרט בראש השנה אינו סימן טוב לאדם, ולא יקפיד אפילו בלב.
- ✓ קודם קידוש ישב במושבו על מיטה מוצעת ויאמר "פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב, ויעשה את הקידוש בעמידה, ויברך בשתי הלילות "שהחיינו", וטוב שיניח על השולחן בליל שני פרי חדש ויכוין עליו, אבל אם לא מצא אין להקפיד על זה, וילמד על השולחן בשתי הלילות מסכת ראש השנה, ונוהגים ללמוד גם לשון זוהר הקדוש הנדפס במחזורים.
- ✓ כיון שהוא תחילת השנה, נוהגים לעשות סימנים לסימן טוב ולאכול דברים הרמוזים לזה, והמנהג להביא בשתי הלילות של ראש השנה, תמרים, רימונים, תפוח מרוקח בדבש, רוביא (בערבית לוביא), כרת, סילקא (תרד), וקרא (דלעת). ויש נוהגים לאכול בין קידוש לסעודה, אבל יותר נכון המנהג שאוכלים אותם בתוך הסעודה או לאחר ברכת המזון. וכשאוכלים בתוך הסעודה, אין לברך "בורא פרי האדמה" על שום תבשיל של לוביא או קרא ושאר ירקות מבושלים אפילו אוכלם בלי פת. ויקדים תחילה לברך "בורא פרי העץ" על התמרים, ואם הם חדשים אצלו יברך גם "שהחיינו", ויכסס במפה בעת הקידוש לכל יפטרם בברכת שהחיינו של הקידוש, ובברכת העץ על התמרים, נפטר כל פירות העץ שעל השולחן, וכן בברכת שהחיינו על התמרים, נפטר כל מיני פירות חדשים שלפניו.
- ✓ יש להקדים תחילה את ברכת הנהנין ולטעום, ולאחר מכן לומר את ה"יהי רצון" ולטעום שוב. והשומע מחבירו שאומר "היה רצון", נכון שיענה אחריו "אמן", וכיון שברכו בורא פרי העץ על התמרים, נפטר כל פירות העץ מברכות הנהנין, ויאמר עליהם רק יהיה רצון. וכשלוקח הכרתי יאמר: "יהי רצון שיכרתו אויבינו וכו'" ואין צורך לאוכלו, כי אין רגילים לאכול דברים חריפים וחמוצים בראש השנה. ויש נוהגים לאכול ריאה ולומר "ראה נא בענינו וכו'" ו"יהי רצון שתאיר עינינו במאור תורתך".

(הבית היהודי - חלק ב')

העלון מוקדש לתפילת רבים

לרפואתו השלימה של הוד כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה שליט"א.
הרה"צ רבי יעקב ישכר בער בן סימה רייזל
ובזכות זיכוי הרבים יחזקה ויאמצה השי"ת לאורך ימים ושנים דשנים ורעננים
עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אכי"ר.